

AN PRIONSA BEAG

ar bith ag na daoine níos mó. Má tá cara de dhíth ort, déan mé a chló!

- Cad é is gá a dhéanamh? arsa an prionsa beag.

- Is gá foighid mhór a bheith agat, a d'fhreagair an madra rua. Suífidh tú síos ansin, giota maith uaim, san fhéar. Beidh mise ag faire ort as eireaball mo shúile agus ní déarfaidh tusa dada. Is cùis mhór míthuigbheála an chaint. Ach gach lá féadfaidh tú suí beagán níos cóngaraí dom...

AN PRIONSA BEAG

An lá arna mhárach tháinig an prionsa beag ar ais.

- B'fhearr é dá bhfillfeá ag an am céanna, arsa an madra rua leis. Má thagann tú, mar shampla, ar a ceathair a chlog tráthnóna, beidh lúcháir ag teacht ormsa timpeall a trí a chlog. Dá fhaide a théann an t-am ar aghaidh, is ea is mó lúcháir a bheas orm. Le teacht an cheathair, beidh mé ag éirí corrach agus imníoch; beidh a fhios agam go bhfuil luach ar an lúcháir a chaithfear a foc. Ach má thagann tú ag am ar bith is mian leat, ní bheidh a fhios agam cén uair le mo chroí a chur i gcóir... Theastódh deasghnáth.

- Cad is deasghnáth ann? arsa an prionsa beag.

- Sin rud eile a ligtear i ndearmad rómhainic, arsa an madra rua. Is é an rud é a dhéanann lá amháin difriúil ó laethanta eile, uain amháin ó uaineacha eile. Lucht mo sheilge, mar shampla, tá deasghnáth dá gcuid féin acu. Téann siad ag rince Déardaoin le cailíní an bhaile. Mar sin is lá iontach é an Déardaoin! Téim amach ag spaisteoireacht chomh fada leis an fhíriúin. Dá dtéadh an lucht seilge ag rince ar a rogha lá, bheadh na laethanta go léir ar aon dul le chéile, agus ní bheadh laethe saoire ar bith agamsa.

Mar sin, rinne an prionsa beag an madra rua a chló.

Agus nuair a bhí uair na himeachta buailte leo:

- Á, arsa an madra rua...Beidh mé ag caoineadh.

- Ort féin atá an locht, arsa an prionsa beag, ní raibh mírún ar bith agam duit, ach ní dhéanfadh rud ar bith thú ach go ndéanfainn thú a chló...

- Cinnte, arsa an madra rua.

- Ach beidh tú ag caoineadh! a deir an prionsa rua.

- Cinnte, arsa an madra rua.

- Mar sin ní fearrde thú é!

- Is fearrde, arsa an madra rua, is fearrde mé dath na cruithneachta.

Ansin dúirt sé fostá:

- Gabh ar ais agus amharc ar na rósanna. Tuigfidh tú nach

AN PRIONSA BEAG

bhfuil an dara rós ar domhan mar do rós féin. Tiocfaidh tú ar ais le slán a fhágáil agam, agus bronnfaidh mé rún ort.

D'imirigh an prionsa beag leis a dh' amharc ar na rósanna.

- Níl sibh cosúil ar chor ar bith le mo róisín féin, ní dada sibh go fóill. Níor chlóigh aon duine sibh, ná níor chlóigh sibhse aon duine. Tá sibh mar a bhí mo mhadra rua. Ní raibh ann ach madra rua ar aon dul le céad míle dá leithéid. Ach rinne mé cara de, agus anois níl a leithéid eile ann ar domhan.

Agus bhí na rósanna míshásta go leor.

- Tá sibh dathúil ach tá sibh folamh, ar seisean leo arís. Ní bhfaigheadh aon duine bás ar bhur son. Cinnte, mo róisín féin, mheasfadh an gnáthdhuiine ag dul thart go bhfuil sí cosúil libh. Ach is tábhachtai í intí féin ná sibhse go léir le chéile, as siocair gur léise a choinnigh mé uisce. As siocair gurb ise a chuir mé faoin chlogad gloine. As siocair gurb dise a thug mé foscadh leis an scáthláin. As siocair gurb uirthise a mharaigh mé na cruimheanna (ach amháin a dó nó a trí de na feileacáin).

As siocair gur éist mé léi nuair a bhí sí ag gearán, nó ag déanamh gaisce, ní fiú amháin agus í ina tost. As siocair gurb í mo róisín féin í.

Agus tháinig sé ar ais chun an mhadra rua:

- Slán leat, ar seisean...

- Slán leat, arsa an madra rua. Seo é mo rún duit. Tá sé an-simplí: is leis an chroí is fearr a tímid. Na rudaí is bunúsáí amuigh, ní féidir leis na súile iad a fheiceáil.

- Na rudaí is bunúsáí, ní fheiceann na súile iad, a dúirt an prionsa beag arís, lena choinneáil ina chuimhne.

- Is é an t-am a chaith tú le do rós a dhéanann do rós chomh tábhachtach sin.

- Is é an t-am a chaith mé le mo rós... a deir an prionsa beag go beo, lena choinneáil ina chuimhne.

- Tá dearmad déanta ag na daoine ar an fhírinne sin, a deir an

AN PRIONSA BEAG

madra rua. Ach níor chóir duitse dearmad a dhéanamh air. Beidh tú freagrach i gcónaí as an rud atá clóite agat. Tá tú freagrach as do rós...

- Tá mé freagrach as mo rós... a dúirt an prionsa beag as an nua, lena choinneáil ina chuimhne.

XXII

- Go mbeannai Dia duit, arsa an prionsa beag.

- Dia agus Muire duit féin, arsa fear na ladhróg iarnróid.

- Cad é atá ar siúl agat anseo? arsa an prionsa beag.

- Déanaim sortáil ar an lucht taistil, ina mbeartanna de mhíle duine an ceann, arsa fear na ladhróg. Seolaim na traenacha atá á n-iompar, seal ar deis, seal ar clé.

Leis sin d'imirigh luastraein thart, a cuid fuinneog ar lasadh, búireach toirní aisti, ag fágáil cábán fhear na ladhróg ar crith.

- Tá fuadar mór fúthu, arsa an prionsa beag. Cad é atá á lorg acu?

- Fiú fear an innill féin, níl a fhios aige sin, arsa fear na ladhróg.

Agus d'imirigh luastraein eile thart ina búireach, a cuid fuinneog ar lasadh.

- Tá siad fillte ar ais cheana féin? a d'fhiabraigh an prionsa beag....

- Níl hé sin an dream céanna, arsa fear na ladhróg. Sin traein an treo eile.

- An ea nach raibh siad sásta san áit a raibh siad?

- Ní bhítear sásta in am ar bith san áit a mbítear, arsa fear na ladhróg.

Agus seo thart ina búireach toirní le luastraein eile, a cuid

AN PRIONSA BEAG

fuinneog ar lasadh.

- An bhfuil siad sa tóir ar an chéad dream? a d'fhiachaigh an prionsa beag.

- Níl siad sa tóir ar rud ar bith, arsa fear na ladhróg. Tá siad ina gcodladh istigh ansin, nó ag meánfach, b'fhéidir. Níl ach na páistí a bhfuil a ngaosán brúite ar na pánaí acu.

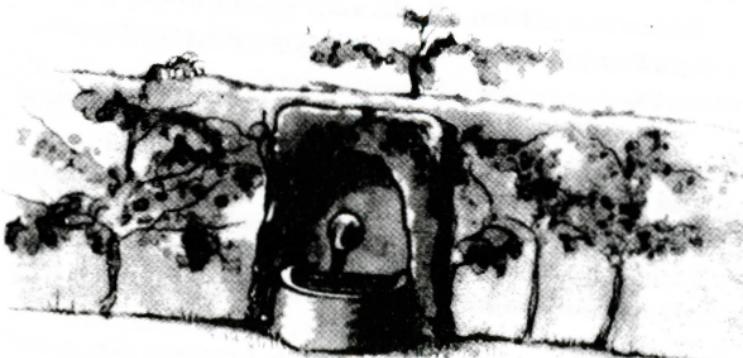
- Níl ach na páistí a thuigeann cad é atá á lorg acu, a deir an prionsa beag go beo. Caitheann siad a gcuid ama ag plé le bábóig éadaigh, agus is mór leo í dá bharr, agus má bhaintear díobh í, tagann na deora leo...

- Tá an t-ádh orthu, arsa fear na ladhróg.

XXIII

- Go mbeannaí Dia duit, arsa an prionsa beag.
- Dia agus Muire duit, arsa an trádálaí.

Trádálaí a bhí ann a raibh piollairí de chineál nua ar díol aige

AN PRIONSA BEAG

a mhúchann an tart. Ligeann tú ceann amháin acu siar in aghaidh na seachtaine, agus ní bhíonn fonn ólta ort níos mó.

- Cad chuige a ndíolann tú sin? arsa an prionsa beag.

- Sábháilann sé cuid mhór ama, a deir an trádálaí. Rinne na saineolaithe é a oibriú amach. Sábháiltear trí bhomaite dhéag agus dhá scór gach seachtain.

- Agus cad é a dhéantar leis na trí bhomaite dhéag agus dhá scór?

- Cibé rud is mian le duine...

"Anois," arsa an prionsa beag leis féin, "dá mbeadh trí bhomaite dhéag agus dhá scór le caitheamh agamsa, rachainn ag triall go deas réidh ar fhuarán uisce..."

XXIV

Bhí an t-ochtú lá ann ó chlis an t-eitleán orm sa ghaineamhlach, agus bhí an braon deireanach den soláthar uisce ólta agam agus mé ag éisteacht le scéal an trádálaí:

- Á, arsa mise leis an phrionsa beag, is breá ar fad liom na cuimhní cinn seo agat, ach níl an t-eitleán deisithe agam go fóill, níl a dhath fágtha agam le hól, agus bheadh lúcháir an domhain ormsa forsta, dá bhféadfainn triall go deas réidh ionsar fhuarán uisce!

- Mo chara an madra rua, ar seisean liom....

- A thaisce, níl gar bheith ag caint ar an mhadra rua!

- Cad chuige sin?

- Mar go bhfuilimid ag dul bás a fháil leis an tart...Níor thuig sé cad chuige a bhí mé, ba é a d'fhreagair sé:

- Is mór an ní é cara bheith ag duine, fiú má táimid le bás a fháil.

AN PRIONSA BEAG

Tá mise breá sásta go raibh madra rua mar chara agam....

Níl sé in ann an dainséar a thomhas, a deirim liom féin. Ní bhíonn ocras ná tart air in aon am. Ní bhíonn de dhíth air ach gealán beag gréine....

Ach d'amharc sé orm, agus thug sé freagra ar an smaoineamh a bhí i mo cheann:

- Tá tart ormsa festa...téimis ar lorg tobair...

Bhí mé sáraithe agus shearr mé mo ghuailí...tá sé amaideach a dhul ar lorg tobair, ag leanúint do shróine ar fud leithead an ghaineamhlaigh. Ach ina dhiaidh sin agus uilig, d'imigh muid linn.

Tar éis bheith ag siúl dúinn ar feadh uaire agus sinn inár dtost, thit an oíche, agus thosaigh na réaltaí ag lasadh sa spéir. Bhí mé ag breathnú orthu mar a bheadh brioghlóid ann, óir bhí beagán fiabhras orm le tréan tarta. An méid a dúirt an prionsa beag, bhí sé ag rince i mo cheann:

- Tá tart ortsa festa mar sin? a d'fhiabraigh mé de.

Ach níor thug sé freagra ar mo cheist. Ní dúirt sé liom ach an méid seo:

- Féadann an t-uisce bheith go maith don chroí festa...

Níor thuig mé an freagra sin aige ach d'fhan mé i mo thost....Bhí a fhios agam go maith nár cheart bheith ag fiafraí ceisteanna de.

Bhí sé tuirseach. Shuigh sé síos. Shuigh mé féin in aice leis. Agus tar éis tamaill, dúirt sé arís:

- Tá na réaltaí go hálainn de bharr bláth nach bhfuil le feiceáil...

D'fhreagair mise "cinnte" agus, gan focal a rá, choimhéad mé ar na roic sa ghaineamh faoi sholas na gealaí.

- Tá sé go hálainn, an gaineamhlach, ar seisean arís...

Agus bhí sin fíor. Is breá liom an gaineamhlach riamh. Suíonn tú fút ar dhumhach ghainimh. Níl rud ar bith le feiceáil. Níl rud ar bith le cluinstin. Agus ina dhiaidh sin tá rud éigin beo beathach

AN PRIONSA BEAG

sa tost.....

- Is é is cúis leis an ghainemahlach bheith álainn, a deir an prionsa beag, go bhfuil tobar i bhfolach ann in áit éigin...

Chuir sé iontas orm go bhfaca mé go tobann an bhrí a bhí leis an bheatha dhamhrach sin sa ghaineamh. Nuair a bhí mé i mo ghasúr beag, bhí mé i mo chónaí i seanteach ársa, agus má b'fhíor an scéal, bhí taisce i bhfolach ann. Ar ndóigh, níor éirigh le duine ar bith teacht air mar thaisce, ná níor thug siad faoi, b'fhéidir. Ach bhí an teach sin faoi gheasa aige. An teach sin agam, bhí rún i bhfolach ina chroí...

- Is ea, arsa mise leis an phrionsa beag, is cuma an teach, nód réaltaí, nód gaineamhlach, an rud is bun dá n-áilleacht, ní féidir é a fheiceáil!

- Is maith liom, a deir sé, go bhfuil tú ar aon intinn le mo mhadra rua.

Mar bhí codladh ar an phrionsa beag, thóg mé i mo bhaclainn é, agus bhuaile mé bóthar arís. Bhí tocht orm. Ba dhóigh liom gur taisce leochaileach a bhí ar iompar agam. Ba dhóigh liom fiú nach raibh rud ar bith ba leochailí ar domhan. Choimhéad mé, le solas na gealaí, an t-eádan bán a bhí air, na súile dúnta, dlaoithe a chuid gruaige á gcorraí ag an ghaoth, agus deirinn liom féin: An méid a tíim ansin romham níl ann ach an choirt. An chuid is tábhactaí de, tá sé dosfheicthe...

Bhí a bhéilín ar leathoscailt agus mar a bheadh draothadh beag gáire air, agus dúirt mé liom féin: "An rud a fhágann tocht orm faoin phrionsa beag seo ina chodladh, is é a dhíseacht don bhláth sin aige é, an pictiúr sin de rós ag lonrú ann mar a bheadh lasair lampa, fiú agus é ina chodladh..."

Agus chonachtas dom é bheith níos leochailí arís. Ní foláir lampai a chosaint: féadann séideán gaoithe iad a mhúchadh...

Agus, ag siúl liom mar sin dom, tháinig mé ar an tobar le breacadh an lae.

XXV

- Na daoine seo, arsa an prionsa beag, pulcann siad isteach i luastranacha, ach níl a fhios acu níos mó cad atá á lorg acu. Mar sin bionn siad ag síorbhogadaigh agus ag gabháil timpeall i ndiaidh a dtóna...

Agus ar seisean ina theannta sin:

- Ní fiú an tairbhe an trioblóid...

An tobar a raibh muid i ndiaidh teacht air, ní raibh sé cosúil le gnáth-thobar sa Sahára. Na toibreacha sa Sahára, níl iontu ach poill a tochlaíodh sa ghaineamh.

Bhí an ceann seo cosúil le tobar sráidbhaile. Ach ní raibh sráidbhaile ar bith le feiceáil, agus cheap mé gur ag brionglóideach a bhí mé.

- Tá sé an-ait, arsa mise leis an phrionsa beag, tá gach rud ar fáil: an ulóg, an stópa agus an téad....

Rinne sé gáire, fuair greim ar an téad, agus chuir an ulóg ar obair. Chuir an ulóg gíoscán aisti mar a dhéanann seanchoileach gaoithe nuair a bhíonn an ghaoth faoi chónaí le fada.

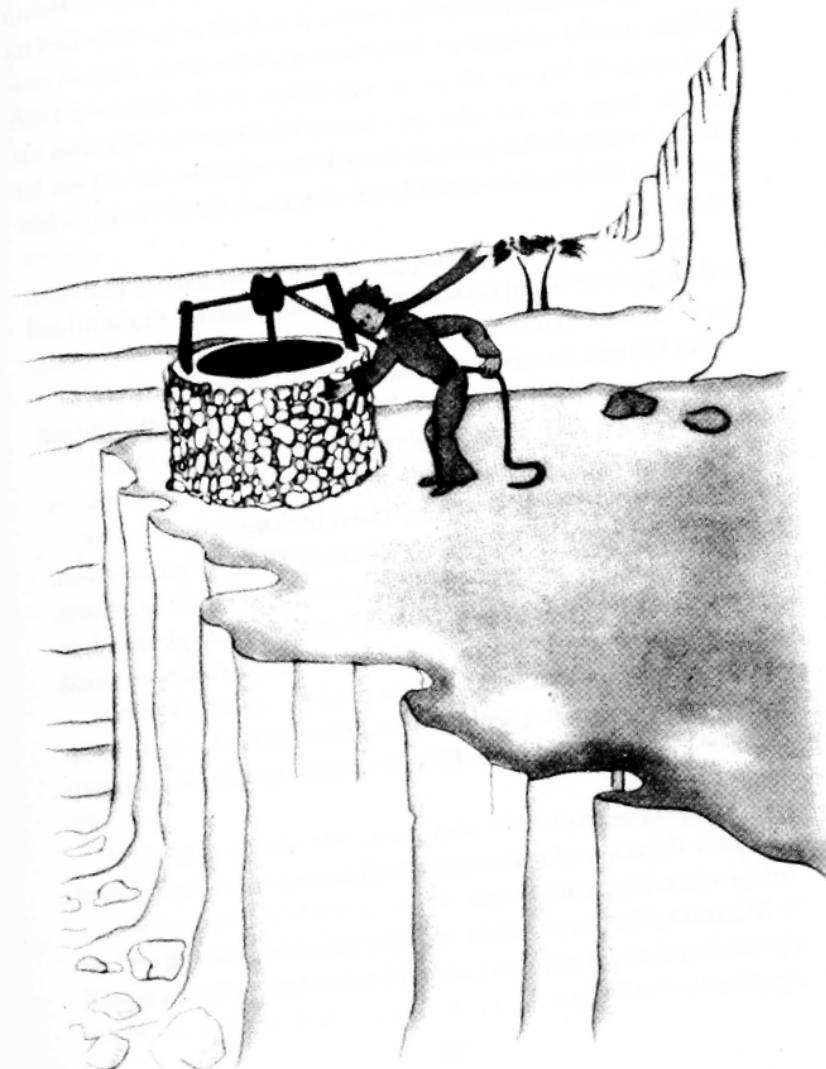
- Éist, arsa an prionsa beag, tá an tobar múscaithe againn agus tá sé ag gabháil cheoil...

Níor mhaith liom go rachadh sé thar a acmhainn:

- Lig domsa, arsa mise leis, tá sé trom agat.

D'ardaigh mé an stópa go mall réidh go bruach. Shocraigh mé go daingean ansin é. Bhí mo chluasa lán go fóill le ceol na hulóige agus, san uisce, a raibh creathán ann i gcónaí, ba léir dom an ghrian ar crith.

- Tá tart orm i ndiaidh an uisce sin, arsa an prionsa beag, tabhair deoch dom...

AN PRIONSA BEAG

Agus is ansin a thuig mé cad é a bhí á lorg aige! D'ardaigh mé an stópa chomh fada lena bhéal. D'ól sé, a shúile dúnta aige. Bhí an rud chomh haoibhinn le hoíche chinn féile. Ba mhó ar fad an tuisce sin ná cothú coirp. Ba rud é a d'eascair as an turas faoi na réaltaí, as ceol na hulóige, as saothar mo dhá lámh. Rud ab ea é a dhéanfadh leas an chroí, ar nós féirín. Nuair a bhí mé i mo ghasúr beag, ba iad solas an chrann Nollag, ceol Aifreann an mheán oíche, aoibh ghealgháireach na ndaoine, ba iad sin ba chúis leis an loinnir a bhráith mé sa bhrónntanas Nollag a bhí faighte agam.

- Muintir an domhain seo agat, arsa an prionsa beag, cuireann siad cúig mhíle rós ag fás san aon ghairdín amháin....agus níl fáil acu ar an rud atá á lorg acu...

- Níl fáil acu air, arsa mise leis...

- Agus ina dhiaidh sin, an rud atá á lorg acu, bheadh sé le fáil acu in aon rós amháin, nó i mbraon beag uisce...

- Cinnte dearfa, arsa mise.

Agus arsa an prionsa beag ina theannta sin:

- Ach tá na súile gan radharc. Ní mór a chuartú leis an chroí.

Bhí mo dhóthain ólta agam. Bhí tarraingt m'anála agam arís. Le breachadh an lae, bíonn dath na meala ag an ghaineamh. D'fhág an dath sin na meala aoibhneas orm forsta. Cén fáth mar sin a raibh mothú bróin orm...

- Caithfidh tú do ghealltanás a chomhlíonadh, a deir an prionsa beag liom go séimh. Bhí sé i ndiaidh suí síos in aice liom arís.

- Cén gealltanás é sin?

- Tá a fhios agat....mantóg fá choinne mo chaorach...tá mé freagrach as an bhláithín úd!

Tharraing mé mo chúpla iarracht líníochta amach as mo phóca. Fuair an prionsa beag amharc orthu agus dúirt sé, agus é ag gáire:

AN PRIONSA BEAG

- Na crainn bhaobab sin agat, chuirfeadh siad ceirlíní cáil i do cheann....

- Ó!

Agus mise chomh mórlach sin as mo chuid crann baobab!

- An madra rua sin agat....a chuid cluas...tá siad cineál cosúil le hadharca....agus tá siad rófhada!

Agus rinne sé gáire arís.

- Níl sé sin ceart ná cóir uait, a mhaicín, ní raibh mé in ann rud ar bith a líniú ach nathracha boa dúnta agus nathracha boa ar oscailt.

- Ó, déanfaidh sin gnóthaí, ar seisean.

Línigh mé mantóg mar sin. Agus chuaigh deann trí mo chroí nuair a thug mé dó í:

- Tá pleannana agat nach ligfidh tú liom...

Ach níor thug sé freagra orm. Ar seisean liom:

- Tá a fhios agat, mé ag titim ar an Talamh, tharla sé bliain agus an lá inniu...

Ansin tar éis tamall ina thost dó, dúirt sé arís:

Tháinig mé anuas i ngar don áit seo...

Agus tháinig lasadh ina ghrua.

Agus mhorthaigh mé arís, gan a thuigbheáil cén fáth, cineál de bhuaireamh aisteach. Ach d'éirigh ceist i m'intinn:

- Mar sin, ní de thaisme a bhí tú ag siúl ar an dóigh sin, an mhaidin ar casadh orm thú, tá seachtain ó shin, tú leat féin, mile ar shiúl ó aon chónaí daonna! Bhí tú ag filleadh ar an áit ar thit tú?

Dhearg an prionsa beag san aghaidh arís.

Agus dúirt mé forsta, idir dhá chomhairle:

- As siocair, b'fhéidir, go raibh an bliain istigh?

Dhearg an prionsa beag san aghaidh arís. Ní thugadh sé freagra ar cheisteanna riaghach, nuair a dheargann duine san aghaidh, ciallaíonn sin "is ea", an ea nach gciallaíonn?

AN PRIONSA BEAG

- Á, arsa mise leis, tá eagla orm...

Ach d'fhreagair sé mé:

- Caithfidh tú dul a dh'obairanois. Caithfidh tú filleadh ar an eitleán sin agat. Fanfaidh mé leat anseo. Tar ar ais tráthnóna amárach...

Ach ní raibh mé ar mo shuaimhneas go fóill. Bhí mé ag cuimhneamh siar ar an mhadra rua. Tá an baol ann go mbeidh tú ag caoineadh beagán má lig tú do dhuine thú a chló...

XXVI

In aice leis an tobar bhí fothrach de sheanbhalla cloiche. Nuair a d'fhill mé ó mo chuid oibre tráthnóna an lá arna mhárach, cad é a d'fheicfinn anonn uaim ach mo phrionsa beag ina shuí in airde air, agus a dhá chois ar crochadh. Agus chuala mé é ag caint:

- Ní cuimhin leat é mar sin? a bhí sé ag rá. Ní anseo go díreach a bhí sé!

Caithfidh gur thug glór eile freagra air, mar dúirt sé ar ais:

- Cinnte dearfa, is é an lá ceart é, ach ní hí seo an áit...

Lean mé orm ag siúl i dtreo an bhalla. Ní raibh duine ná diúlach le feiceáil ná le cluinstint go fóill. Dá ainneoin sin, d'fhreagair an prionsa beag arís:

...Cinnte. Tífidh tú an áit a dtosaíonn mo lorg sa ghaineamh. Níl le déanamh agat ach fanacht liom ansin. Beidh mé ann anocht.

Bhí mé faoi fhad scór slat den bhalla agus gan rud ar bith le feiceáil go fóill.

Dúirt an prionsa beag arís, tar éis tamaill ina thost:

- An bhfuil nimh mhaith agat? Tá tú cinnte nach mbeidh mé ag éileamh i bhfad?

AN PRIONSA BEAG

AN PRIONSA BEAG

Baineadh stad asam, mar a thiocfadh tocht ar mo chroí ach ní raibh tuigbheáil ar bith le fáil agam.

- Anois imigh leat, ar seisean...ba mhaith liom tuirlingt arís!

Leissin bhreathnaigh mise síos ag bun an bhalla, agus baineadh geit asam! Cad é a bhí ansin, ina colgsheasamh os comhair an phrionsa bhig, ach ceann de na nathracha buí a d'fhágfadh maol marbh thú taobh istigh de leathbhomaite. Chuir mé chun reatha agus mé ag pórseáil i mo phóca ar lorg mo ghunnáin, ach leis an tormán a rinne mé, lig an nathair í féin síos go héasca sa ghaineamh, mar a bheadh scairdeán uisce ag titim siar, agus gan móran deifre uirthi, chaolaigh sí léi idir na clocha agus gliúrascnach bheag léi.

Shroich mé chomh fada leis an bhalla díreach in am le mo phrionsa beag bocht a cheapadh i m'ucht, agus é chomh bán san aghaidh leis an sneachta.

- Cad é atá ar siúl anseo? An ag caint le nathracha nimhe atá tú anois?

Bhí mé i ndiaidh an muifléad óirbhuí úd a bhíodh air i gcónaí a scaoileadh. Bhí mé i ndiaidh a éadan a fhliuchadh agus deoch a thabhairt dó. Agus anois ní raibh sé d'uchtach agam a dhath eile a fhiafraí de. D'amharc sé go stuama aníos orm agus shnáidhm sé é féin ionam. Mhorthaigh mé a chroí ag preabadach mar a bheadh croí éinín a bheadh ag fáil bháis, tar éis a lámhach le gunna.

Ar seisean liom:

- Is maith liom go bhfuair tú an rud a bhí in easamh ar an eitleán. Beidh tú in ann filleadh abhaile...

- Cad é mar atá a fhios sin agat?

Bhí mé díreach ag teacht lena chur in iúl dó gur éirigh mo chuid oibre liom, d'ainneoin na n-ainneoin!

Níor thug sé freagra ar bith ar mo cheist, ach ar seisean arís:

- Mise fostá, tá mé ag filleadh abhaile...
Ansin, agus iarracht de lionn dubh air...

AN PRIONSA BEAG

- Tá sé i bhfad níos faide i gcéin....i bhfad níos deacra...

Mhorthaigh mé go soiléir go raibh rud éigin as an ghnáth ag tarlú. Bhí sé fáiscithe i m'ucht agam mar a bheadh páiste beag ann, agus san am céanna, chonacthas dom go raibh sé ag dul síos go tóin poill i nduibheagán gan mé bheith in ann a choinneáil ar bhealach ar bith...

Bhí amharc tromchúiseach ina shúile, mar a bheadh siad sáite i rud éigin an-fhada i gcéin.

- Tá do chaora agam. Agus tá an cófra agam fá choinne na caorach. Agus tá an mhantóg agam...

Rinne sé miongháire agus lionn dubh go fóill air.

D'fhan mé tamall fada. Mhorthaigh mé an teas ag teacht ar ais ann:

Cinnte go raibh eagla air! Ach rinne sé gáire beag ciúin.

- Is mó i bhfad an eagla a bheas orm anocht...

Mhorthaigh mé an leac oighir ar mo chroí arís mar bhraith mé nach raibh leigheas air mar scéal. Agus thuig mé nach bhféadfainn a sheasamh dá mba rud é nach gcluinfinn an gáire sin aige níos mó. B'ionann agam é agus tobar uisce i lár an ghaineamhlaigh.

- A ghasúirín, a thaisce, ba mhaith liom do gháire a chluinstin arís...

Ach dúirt sé liom:

- Tá sé bliain díreach agus an oíche anocht. Beidh an réalta s'agamsa díreach os cionn na háite ar thit mé anuraidh....

- A ghasúirín liom, an ea nach bhfuil ann ach drochbhrióniglóid an scéal seo uilig faoin nathair nimhe agus faoin ionad coinne agus faoin réalta...

Ach níor thug sé freagra ar bith ar mo cheist. Ar seisean:

- Is é atá tábhachtach, an rud nach féidir a fheiceáil...

- Cinnte...

- Is ionann an cás leis an bhláithín. Má tá grá agat do bhláth atá thusa ansin ar réalta, is deas an rud é, le teacht na hoíche, bheith

AN PRIONSA BEAG

ag breathnú na spéire. Tá gach aon réalta ina bláth.

- Cinnte...

- Is ionann an cás leis an uisce. Nuair a thug tú an deoch dom, bhí sé mar a bheadh ceol ann, de thairbhe na hulóige agus an téid....an ea nach cuimhin leat...is é a bhí maith.

- Cinnte dearfa...

- Beidh tú ag amharc ar na réaltaí san oíche. Tá an ceann s'agamsa róbheag le taispeáint duit cá bhfuil sé. Is amhlaidh is fearr. An réaltaí s'agamsa beidh sí ansin i measc na réaltaí. Mar sin, taitneoidh sé leat bheith ag amharc ar na réaltaí go léir....Beidh siad go léir ina gcairde agat. Agus, ina theannta sin, tá mé ag dul bronntanas a thabhairt duit...

Rinne sé gáire arís.

- Och, a ghasúirín, a thaisce, is maith liom an gáire sin agat!
- Sin é go díreach mo bhronntanas...Beidh sé mar a bhí an tuisce.....

- Cad é atá tú á rá?

- Tá réaltaí difriúla ag daoine seachas a chéile. Ag lucht taistil, is treoraithe iad. Dar le daoine eile, níl iontu ach soilse beaga. Dar le lucht léinn, fadhbanna atá iontu. Shíl an fear gnó úd gur ór a bhí iontu. Ach na réaltaí sin go léir, tá siad balbh. Beidh réaltaí agatsa nach bhfuil a macasamhail ag duine ar bith....

- Cad é atá tú á rá?

- Nuair a amharcann tusa ar an spéir san oíche beidh mise i mo chónaí i gceann acu, beidh mé ag gáire chugat i gceann acu. Mar sin de, beidh na réaltaí go léir ag gáire, dar leat. Réaltaí a bheas agatsa atá in ann gáire a dhéanamh!

Agus rinne seisean gáire arís.

- Nuair a imíonn an cian díot (imíonn an cian i gcónaí), beidh tú sásta gur chuir tú aithne orm. Beidh tú i do chara agam i gcónaí. Beidh fonn ort gáire a dhéanamh in éineacht liom. Agus osclóidh tú an fhuinneog uaireanta, mar sin díreach, ar mhaithe le

AN PRIONSA BEAG

pléisiúr....Agus beidh iontas ar do chairde tú a fheiceáil ag amhrac suas sa spéir agus ag gáire. Agus déarfaidh tú leo ansin: "Sea, cuireann na réaltaí ag gáire mé i gcónaí!" Agus sílfidh siad go bhfuil tú as do chiall. Beidh mé i ndiaidh bob ceart a bhualadh ort...

Agus rinne sé gáire arís.

- Beidh sé mar a bheinn tar éis na molta de chloigíni beaga a thabhairt duit a bhfuil gáire acu, in ionad réaltaí...

Rinne sé gáire arís. Ansin thit a thost air as an nua.

- An oíche anocht....tá a fhios agat....ná bí ann.

- Níl mé ag dul tú a fhágáil.

- Beidh an chuma orm go bhfuil mé tinn...beidh an chuma orm móráin go bhfuil an bás orm. Sin an dóigh a mbeidh sé. Ná tar a dh'amharc air, ní fiú duit...

- Níl mé ag dul tú a fhágáil.

Ach bhí buaireamh air.

- Tá mé á rá sin leat...mar gheall ar an nathair nimhe. Seachain nach ngearrann sé thú...Tá dochar iontu, mar nathracha. D'fhéadfadh siad tú a ghearradh ar mhaithe le sult...

- Níl mé ag dul tú a fhágáil.

Ach chuir rud éigin a aigne chun suaimhnis:

- Is fíor nach bhfuil an nimh iontu don dara gearradh.

Ní fhaca mé é ag cur chun bóthair an oíche sin. D'éalaigh sé gan tormán ar bith. Nuair a d'éisigh liom teacht suas leis, bhí sé ag siúl de chéim ghasta agus fuadar faoi. Ní dúirt sé liom ach an méid seo:

- Á, tá, tú ansin...

Agus rug sé greim láimhe orm. Ach tháinig imní air arís.

- Níor cheart duit teacht. Beidh brón ort. Beidh an chuma orm go bhfuil mé marbh agus ní hamhlaidh a bheas...

Bhí mise i mo thost.

- An dtuigeann tú mé. Tá sé rófhada i gcéin. Ní thig liom an

AN PRIONSA BEAG

corp seo a thabhairt liom. Tá sé róthrom.

Bhí mise i mo thost.

- Ach ní bheidh ann ach mar a bheadh seanchraiceann a caitheadh i leathaobh. Ní ábhar bróin iad na seanchraicne caite...
Bhí mise i mo thost.

Tháinig iarracht de bheaguchtach air. Ach thug sé faoi arís:
- Beidh sé go deas, tá a fhios agat. Beidh mise ag amharc ar na réaltaí chomh maith. Beidh na réaltaí go léir cosúil leis an tobar a raibh an ulóg mheirgeach ann. Beidh na réaltaí go léir ag doirteadh amach deoch uisce dom.

Bhí mise i mo thost.

- Is mór an chuideachta a bheas ann! Beidh cúig chéad milliún de thoibreacha agamsa...

Agus thit a thost airsean fosta, mar bhí sé ag caoineadh...

AN PRIONSA BEAG

- Sin í an áit. Lig dom coiscéim a shiúl mé fén. Agus shuigh sé síos mar go raibh eagla air.

Ar seisean arís:

- An bhfuil a fhios agat...an bláithín sin agam tá sí chomh saonta sin. Níl aici ach ceithre dhealg bheaga gan rath lena cosaint ar an saol móri....

Shuigh mise síos forsta mar ní raibh mé in ann fanacht i mo sheasamh níos faide. Ar seisean:

- Sin é....Sin an méid....

Stad sé bomaite, agus ansin d'éisigh sé ina sheasamh. Thug sé céim chun tosaigh. Ní raibh mise in ann corraí. Níor tharla ach mar a bheadh splanc buí in aice lena mhurnán. D'fhan sé seal faiteadh súl gan bogadh. Níor chuir sé fuaim as. Thit sé go ciúin caoin mar a thiteann crann. Ní dhearna sé tormán ar bith fiú amháin, mar gheall ar an ghaineamh.

XXVII

Agusanois, arndóigh, tá sé sin sé bliana ó shin cheana féin...Níor inis mé an scéal sin riamh go dtí sin. Mo chomrádaithe, nuair a chonacasiadméarís, bhí siad breásásta mé a fheiceáil beo. Bhí mé go brónach achdeirinn leo: An tuirse iscúis leis...

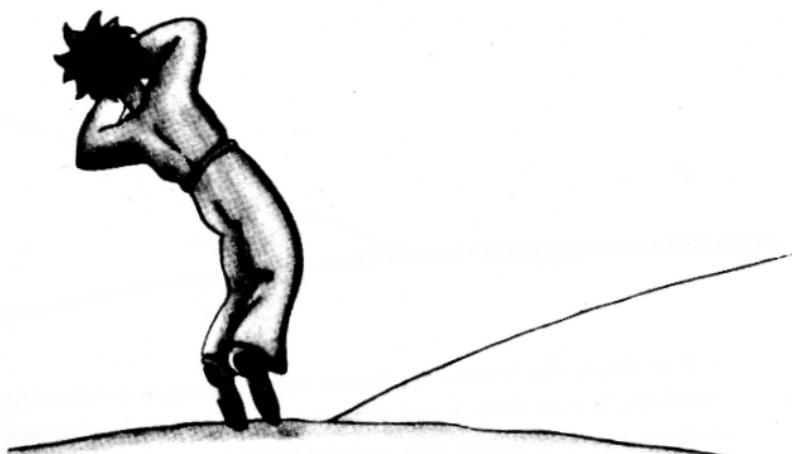
Tá beagán den chian imithe díomanois. Is é sin...nihil iomlán imithe. Ach tá a fhios agam go maith go bhfuil sé fillte ar an phláinéad sin aige, óir, nuair a gheal an lá, ní raibh mé in ann teachtar a chorp. Ní raibh sé róthrom, mar chorp...Agus le coim na hoíche is maith liom éisteacht leis na réaltaí. Tá sé mar a bheadh cúigchéad milliún cloigíní ann...

Ach ansin, féach, tharla rudasan ghnách. An mhantóga línigh mé don phrionsabeag, rinne mé dearmad an iallleathair a chur léi! Ní bheadh sé in ann í a cheangal ar an chaora go deo. Mar sin bímagfiafraídíom féin... “Cadéattharla ar an phláinéad sin aige? Tá seansmaithgurithanchaora an bláithín...”

Uaireanta deirimliomféin: “Cinnte, níor ith! Clúdaíonn an prionsabeag a bhláithín gach oíche lenachlogad gloine, agus coinníonn sé súil ghéar ar an chaora...” Ansin bímsona sásta. Agusbíonnnaréaltaígoléiragráirechugamgo ciúin.

Uaireanta deirimliomféin: “Déanfaidh duinedearmad de féin amamháin nó am eile, agus isleorsin! Rinnesédearmadar an chlogad gloine tráthnóna éigin, sinnó d'éalaigh an chaora amach i rith na hoíche gan tormán a dhéanamh...” Agusleisin níl i gcloigíní na spéire níos mó ach deora caointe!....

Nachmór go deo anrúndiamhairé! Dar libhse atá i ngean ar an phrionabeagfosta, agus darliomféin, ní ionann dorudar bith

AN PRIONSA BEAG

sa chruinne má tá caora áit éigin, áit nach eol dúinn, caora nach eol dúinn, caora atá i ndiaidh rós a ithe, b'fhéidir...

Amharcaigí ar an spéir. Fiafraígí díobh féin... Ar ith an chaora an bláithín? Ar ith, nó an ea nar ith? Agus tífidh sibh mar a thig athrú ar gach aon rud...

Agus níl duine fásta ar bith ann a thuigfeas go deo cad é chomh tábhachtach agus atá sé sin!

AN PRIONSA BEAG

Breathnaígí an dreach thír seo go cúramach, le bheith cinnte go n-aithneoidh sibh arís é, má bhíonn sibh ag taisteal lá éigin san Afraic, sa ghaineamhlach. Agus má tharlaíonn daoibh bheith an bealach sin, impím oraibh, ná bíodh deisir oraibh, fanaigí tamall síreacha ansin faoin réalta! Ansin má thagann gasún beag chugaibh, má tá sé ag gáire, má tá gruaig óirbhui air, más é rud nach dtugann sé freagra oraibh nuair a chuireann sibh ceist air, tuigfidh sibh go maith cé atá agaibh. Agus, más é bhur dtoil é, ná fágaití faoi chian mé: scriobhaigí chugam go tapa agus abraigí liom go bhfuil sé ar ais...

Is é sin thusa, dar liomsa, an dreach thír is áille agus is brónaí ar domhan. Is é an dreach thír céanna agus atá ar an leathanach roimhe, ach tá sé línithe uair amháin eile agam lena thaispeáint go maith díbh. Is anseo a nocth an prionsa beag, agus is anseo a cheiliúir sé.